

Učiteljska gospodarska poslovalnica je namenjena našima domovoma. — Zato jo vedno uvažujte!

učni programom za zaostale dijake, kar je nekaj popolnoma novega.

Po novih načrtih bodo izdane nove šolske knjige za meščanske šole. Dosedanje knjige bodo ostale v rabi še največ pet let.

Mesto dosedanjega ustnega izpraševanja se uvajajo pogoste pisemne skušnje, tako zvani česti po ameriškem vzorcu, ki jih daje učiteljstvo postopoma. Na ta način bodo odstranjeni iz šole vsi zvezki za šolske naloge.

Vzgojno stran upoštevajo novi učni načrti tako, da uvajajo dijaško samoupravo, dijaška zborovanja, klube itd., ki jih češke šole dosedaj niso na sploh upoštevale in uvedle.

Glede bojazni, da prinese novi učni načrti učiteljstvu preveč novega dela, kar bi vplivalo zopet na kvalifikacijo in zdravje učiteljstva, pravi dr. Prihoda, da ni potrebe vznemirjanja, ker bodo dobili vsi šolski organi za začetek natančna navodila in smernice za delo po novih učnih načrtih.

Zanimiva je ugotovitev, da se nova reforma, ki se uradno imenuje »mala šolska reforma«, smatra za »osnovno zblizanje med meščansko in nižjo srednjo šolo«. Ta rešitev se označuje kot etapa diferenciranega enotnega šolstva II. stopnje za mladež 11 do 15 let.

S posebnim člankom »Meščanske šole« utemeljuje dr. Prihoda pripravljene ukrepe in pravi med drugim, da bo nova češka meščanska šola — poleg ruske šole II. stopnje — na evropski celini edinstvena šola, ki načeloma upošteva volivnost predmetov.

Novi učni načrti za to radikalno reformo so se našli v razposlani vsem zainteresiranim. Gotovo bodo vzbudili velik odmev ne samo v strokovnih krogih, temveč tudi v najširši javnosti, ki se iskreno zanima za

tako važno in temeljito izpremembo kulturne dobrine, kakor je češka »ljudska univerza« — meščanska šola. Tako članek.

Pri nas se je o naših meščanskih šolah že mnogo govorilo, toda jako malo storilo. Meščanska šola je dosedaj edina organizirana šola, ki nima svojega zakona. Zakon je sicer že davno izdelan, potrjen od zakonodajnega sveta, toda njegovega rojstva ne moremo pričakati. Naš novi zakon o meščanskih šolah upošteva v glavnem vse moderne smernice češkega zakona, izogne se le volilnih predmetov v tem smislu, da jih ne izbira dijak sam, temveč da jih upoštevajo krajevni šolski činitelji, ki se odločijo za kmetijski, industrijski ali obrtni tip meščanske šole in sicer s posebnim ozirom na krajevne prilike in potrebe. Vendar se pri nas radi premalo izraziti okolišev ne bodo mogli ustvariti čisti tipi meščanske šole, temveč več ali manj mešani. Prav tako nima naš zakonski osnutek določb glede ustanovitve posebnih sklopov razredov za po svoji starosti zaostale dijake. Neko važno prednost pa imajo češke meščanske šole pred našo in to je naklonjenost občinstva samega in vseh šolskih krogov, posebno pa srednješolskih krogov, ki meščanske šole ne smatrajo za nekako srednji šoli konkurenčno ustanovo, temveč za nujno potrebno šolsko organizacijo, ki mora vršiti svojo nalogo med narodom, ki na sploh imenuje meščanske šole za ljudske univerze. Naša javnost je v času po prevratu že večkrat pokazala svojo naklonjenost do meščanskih šol, ker je spoznala njih vrednost in veljavo za praktično življenje, ona zahteva vedno in znova ustanovitev novih meščanskih šol, nekje pa je fabrika zaprek, ki ne dovoli da bi se ta vrsta šol razvila tako, kakor je za naše narodno gospodarstvo neobhodno potrebno.

A. L.

Splošne vesti.

— Resolucija Učiteljskega društva za ljubljansko okolico glede prosvetnega dela učiteljstva. S protestom proti pavšalnim žahtevam našega stanu v banskem svetu zadeve ne smatramo kot rešene. Nadejamo se od organizacijskega vodstva nadaljnjih korakov v smeri, da se ustvari glede našega bodočega narodno-prosvetnega dela povsem jasen položaj. Potrebne se nam zde sledeče ugotovitve:

1. Pavšalna kritika nekaterih bankih svetnikov v banskem svetu potom časopisja raznešena do zadnje gorske kočice našega naroda, je padla na podeželsko učiteljstvo z dvojno težo. Nasla ga je v najbednejših gmočnih prilikah, a še vedno idealno in požrtvovalno delujočega na vseh poljih narodne prosvete.

Ta kritika je tudi nalik sveže vode na mlin, v katerem se že melje stanarina in kurivo učiteljstva. Spodbila je zaupanje kmetijskega človeka v učitelja in v njegovo delo v nacionalnem kulturnem in gospodarskem pravcu katerega je vršil učitelj ne le po lastni inicijativi, temveč tudi istočasno vršec dolžnosti, katere mu nalaga zakon.

Kdor nam na ta način krati ugled med najprostejšimi plastmi našega naroda, med katerim vni učitelj najtežje nalogo, mu odreka pravico, da nam daje nasvete glede našega dela. Kmetstvo ljudstvo je že po naravi nezaupno. Kdorkoli nam nalaga delo naj se jasno zaveda, da je absoluten predpogoj za uspešno vršenje naloženega dela vsestransko zaupanje ljudstva in vso moralno podporo.

2. Psihologi in zgrešeno je ako kdo pričakuje od kateregakoli zunanjega pritiska na nas resen uspeh našega dela, pa bodi naša pripravljenost ustreči vsakemu naročilu še tako velika. Za narodno-prosvetno delo je treba mnogo razumevanja, resne priprave in ljubezni do stvari. Brez teh stvari delo lahko več škodi kot koristi. Nobena šolska izobrazba zanj ne zadostuje. Kar je učiteljstvo vršilo resnega, pozitivnega dela in kar ga kljub mizernemu gmočnemu položaju še vrši, je pripisati mnogo bolj njegovemu idealizmu in ljubezni do naroda kot pa apeliranju na njegovo dolžnost. S pritiskom od nepoklicane strani se doseže samo to, da marsikateri mlad učitelj(ica), želeč ustreči krajevnemu mogotcu in se izkazati pred oblastjo, sprejema nekritično vsako delo, koristno ali nekoristno, ali je zanj usposobljen ali ne, kar lahko vede do takih absurdnosti, da se n. pr. v mesečnih poročilih navaja udeležba in sodelovanje pri predpustnih veseljih in maškeradah kot narodno-prosvetno delo.

Ugotavljamo, da nas za gospodarsko prosvetno delo med narodom ni usposobila naša poklicna predizobrazba, ki je kaj rada odločilen faktor pri določevanju višine našega gmočnega položaja.

Le lastna inicijativa, idealizem, prostovoljno žrtvovanje počitnic za obisk raznih tečajev, ki so v izvezi vselej z velikimi lastnimi gmočnimi žrtvami učitelja, nas usposablja za to delo.

3. Kot poniževalno občutimo stanje ko si bo kmalu vsak človek lastil pravico, najsi ima še tako malo pojma o pravem prosvetnem delu — da nam sklicevaje se na našo uradno dolžnost, predpisuje delokrog, sami pa smo brez zastopstva v važnih korporacijah, kjer se sklepa in razpravlja o našem izvenšolskem delu in to kljub temu, da smo imeli vedno priznane gospodarske in prosvetne delavce v svoji sredini in da se zadnja leta ni nikjer tako resno in temeljito razpravljalo o narodno-prosvetnih problemih kot v naših vrstah in kljub temu, da so najresnejše smernice za naše izvenšolsko delo prihajale iz nas samih in smo se sami bolj živo kot kdorkoli zavedali potrebe temeljitejših priprave za svojo misijo med narodom, ter leto za letom stavliali v tem pogledu inicijativne predloge.

4. Da se prepreči vsako beganje učiteljstva v presojanju njegovega pravega delokroga, pričakujemo od organizacijskega vodstva da vzdrži v njem zavest, da je šolsko delo osnova vsemu nadaljnjemu delu in se ga zato ne sme zanemarjati v korist izvenšolskega dela.

Delo v šoli je kvalificirano, odgovorno in težavno delo, zahtevajoč celega moža.

Pričakujemo od njega, da kritično motri učiteljevo udejstvovanje v javnosti, da brani

njegovo svobodo zaradi stvari same, da ga svari pred nepodpornim zapravljanjem sil s premnogostranskim diletantskim delom, ki dostikrat zahteva še nepotrebne gmočne žrtve, nasprotno pa podčrta pomen intenzivnega, resnega dela v področju, kjer lahko učitelj po svojih individualnih sposobnostih postavi celega moža. — Statistiko o našem izvenšolskem delu, v kolikor naj bi služila kot dokaz naše delavnosti, odklanjamo, ker itak zamore zajeti naše delo le kvantitativno nikoli kvalitativno, pač pa lahko služi v študij problema, kako preprečiti cepljenje naših sil in te sile pravilno usmeriti.

— Članstvu okrajnih učiteljskih društev: Dolnja Lendava, Kozje, Kranj, Marenberg in Novo mesto sporočamo, da ustavimo dostavljanje stanovskih listov s prihodnjo številko, ako društva ne izpolnijo svojih obveznosti napram glavni upravi UJU — poverjeništvu Ljubljana. Sklep pokrajinske skupščine v Novem mestu je, da morajo društveni blagajniki nakazovati mesečne prispevke točno vsak mesec, v nasprotnem slučaju pa je upravičena zaračunati glavna blagajna UJU — pov. Ljubljana vse o pomini združene stroške in od dolžnih zneskov 1% obresti. — V pojasnilo gornjega navajamo, da dolgujeta Dolnja Lendava in Novo mesto za 2½ meseca, Kozje za 2 meseca, Marenberg za 7 mesecev, Kranj pa je nakazal za tekoče upravo leto 5000 Din, ni pa poslal niti izkaza članov, niti mesečnih prijav. — Poverjeništvu UJU Ljubljana.

Šolski upravitelji, pozor!

Intelektualna statistika. Tiskovine za intelektualno statistiko Lige narodov

je založila z ozirom na obilna naročila šol. upraviteljev Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Dobe se sledeče tiskovine:

1. Za društva, obrazec II. B.
2. Za knjižnice (biblioteke), obrazec IV. A.
3. Za predavanja, obrazec II. Cb.

Cena à 50 par. — Rok je do 20. marca.

Šolski upravitelji, pozor!

— Članom učiteljskega društva za srez Dolnja Lendava. Ponavljajo se stari grehi. Večina niti pare ni poslala za članarino. Pozivamo Vas tem potom, da nemudoma poravnate članarino ter Vas opozarjamo na društvene sklope z dne 10. marca 1930. in na sklep pokrajinske skupščine v Novem mestu. — Članarina znaša 162 Din letno in se plačuje v desetih mesečnih obrokih v naprej. Številka čekovnega računa je 13.165. Plačajte, da ne bo zopet zameje. — Odbor.

— Poset Poljakinje gđ. Zofije Macetkowne v gluhonemni in na pomožni šoli v Ljubljani. Odlična Poljakinja, učiteljica defektne dece v Varšavi gđ. Macetkowna, ki jo je poslala poljska vlada na študijsko potovanje v inozemstvo da si ogleda šole in zavode za defektno deco, je v ponedeljek 23. februarja t. l. posetila tudi ljubljansko gluhonemnico in pomožno šolo, kjer je hospitirala v treh razredih. Pokazala je veliko zanimanje za pomožno šolstvo. Seznanila se je z vsemi predpisi in ustrojem pomožnega šolstva pri nas. Prepotovala je vsa mesta, ki imajo tovrstne šole v Jugoslaviji.

— † Kit Ivan, šolski upravitelj v pok. pri Sv. Križu tik Rogaske Slatine je 20. februarja umrl po kratki bolezni. Kot sin kmetijskih staršev iz gorate Kostivnice je bil močnejši postave in trdnega zdravlja. Rojen leta 1852., je po maturi leta 1880 nastopil prvo in edino službo pri Sv. Križu ter služboval na isti šoli celih 44 let vedno delaven brez dopusta pri prenapolnjenih razredih in poldnevnem pokuku. Leta 1924. je stopil v pokoj, a ostal

svojemu službenemu kraju zvest. Če tudi že v letih, ostal je živahen in prijeten družabnik ter navdušen pevec-tenorist, dokler ga ni to zimo vrgla na postelj bolezni ter ga po dveh mučnih mesecih strla. Zapušča žalujočo soprogo Josipino, učiteljico ročnih del v pok. ter troje otrok. Hčerka Marija je učiteljica ročnih del na obeh domačih šolah, Anica pomagala materi pri gospodinjstvu, sin Ivan pa je uradnik pri poštni direkciji v Ljubljani. V nedeljo 22. februarja ob 15. uri smo ga spremlili k Sv. Trojici. Dasi je bilo skrajno neugodno vreme, smo videli pred ličnim Kitovim domom odlične osebnosti iz Rogaske Slatine v nemem sočuvstvanju z domačim kmetiskim prebivalstvom, pokojnikoviimi stanovskimi tovariši in deco obeh domačih šol. Otožno so odzvenele žalostinke »Sloge« in zbora križevskih šolarjev, se porazgubile poslovične besede predsednika učiteljskega društva v sneženi metež. Kitova zadnja pot je bila končana. Tam pri Sv. Trojici naj ti bude topel počitek, kakor je topel spomin v hvalnih mislih tvojih učencev. V anale našega stanu pa bodi zapisano: Živel je učitelj Ivan Kit, ki je služboval v istem kraju, v težavnih razmerah, brez dopusta 44 let in ni godrnjal in ni obupaval.

— Učiteljski dom v Mariboru ima svoj redni občni zbor v četrtek dne 19. marca t. l. ob 9. uri v deški meščanski šoli v Mariboru. Dnevni red: 1. Poročila funkcionarjev upravnega odbora in nadzorstva. 2. Volitev. 3. Članarina. 4. Slučajnosti. Občni zbor je namenoma sklican na 9. uro, da se more po § 15. društvenih pravil pričeti vsaj ob 10. uri, ker ni pričakovati, da bi bila že ob 9. uri navzoča ¼ vseh rednih članov. — Predsednik.

— Bolniško zavarovanje državnih uslužbencev, članov »Podpornega društva finančnih in drugih uslužbencev državne uprave za Dravsko banovino v Ljubljani«. Celokupno državno uradništvo bo gotovo z največjim veseljem pozdravilo činjenico da se je Podpornemu društvu finančnih in drugih uslužbencev državne uprave za Dravsko banovino v Ljubljani posrečilo v okviru svojega bolniškega sklada osnovati bolniško zavarovanje — edinstveni slučaj samopomoči državnih uslužbencev, katerega dobot more biti deležen slehemi državni uslužbenec in upokojenec, ki postane član Podpornega društva finančnih in drugih uslužbencev državne uprave za Dravsko banovino v Ljubljani. Imenovano podporno društvo, ki je bilo ustanovljeno 19. novembra 1930., šteje po preteku treh mesecev svojega obstoja že preko 500 članov in razpolaga že danes z gotovino preko 40.000 Din. Da bo mogoče izvršiti čim izdatnejše bolniško zavarovanje državnih uslužbencev, je občni zbor Podpornega društva finančnih in drugih uslužbencev državne uprave za Dravsko banovino v Ljubljani z ozirom na pogoje, da mora biti sleherni član bolniškega sklada tudi član imenovanega podpornega društva, sklenil dne 20. februarja t. l., da nudi vsem, ki pristopijo kot člani v to podporno društvo do 30. aprila t. l., posebne

že 50 let
najbolj priljubljena
krema za čevlje

In še ihti: »Nazarenski, vse sem že pomagala, kar sem znala pa kar leži na trebuhu in konec jemlje...«

Baram jaz: »Kako si pomagala Urša?«

Odgovori Urša: »Jejinasta, s korenjem, ki sem ga v maslo pomakala, sem jo klistirala, pa nič ne zaleže.«

Hitim v omaro po grenko sol in ricinovo olje in za pet minut že oboje sipljem svinji v rillec. Se svinja otrse in mi vrne ricinovo olje na hlače. Prestrašen odskočim, sem žalosten zaradi hlače in vesel, da me prašič ni izvolil kar za nogo zagrabit kajti pravijo, da svinja z zobmi lahko zagrabi, le izpustiti da ne zna in ne more...«

Ko je svinjo zavilo in pogladilo, sem jo tudi jaz zavil domov.

Ura je petnajst.

Zena se našobi, ko ji pokažem mastne hlače. Glede hlače in prične jokati: »Kakšen si postal... vse za druge, vse za druge bi napravil, meni pa niti drv ne nasekaš. Zanine solze me ganejo in dem: »Ne jokaj ženal« in že sekam drva. Ko me je drvarniška gimnastika utrudila, se vrnem v sobo. Me pozdravi žena: »Vsaj vode mi prinesi! Nič se ti ne smilim, ko moram sama nositi polne skaf...«

Vzamem škaf, skočim k vodnjaku in že vlečem težko vedro vode iz njega. Spodrsne

mi, in za las manjka, da ne strmoglavim z vedrom vred v vodnjak. »Hvala Bogu« pravim, »da sem jaz ta, ki vlečem vedro iz globokega vodnjaka; ženo bi prav gotovo potegnili vedro za seboj...«

Potem se vsedem in hočem nadaljevati s čitanjem. Narahlo boječe potrkva nekdo na vrata. Vstanem in pomolim glavo vum: »Oča naš, kjer jesi na nebesih...« me pozdravi berač. Dam mu dinar in si mislim: »Ubog revež.« Skozi zaprto okno gledam za njim: obstane pred dvermi, ogleduje novec, ga tiplje in težka potem pa — pljune, ter se podviza dalje. Gledam za njim in si mislim: »Že vem, zakaj je pljunil...« in mi je žal, da mu nismo dal dva dinarja. O, potem mogoče ne bi pljunil...«

Potem so prišli kar trije iz sosednje vasi. Pravijo: »Grdo in nagnusno vreme.« Pravim jaz: »Kazalec nagnusno.« Potem dva kašljata in se s kazalcem izprehajata za ušesom tretji pa mi pomoli nabiralno pofo pod nos: »Gospod učitelj, gasilno društvo bi radi ustanovili...« Se nakremžim: »Lepo, zelo plemenita zamisel!« in sežem v lep po »kovača...«

Ura je sedemnajst.

Polagoma se mrači. Sedim pred kopico zvezkov in popravljam šolske spise naloge. Odložim prvi popravljeni zvezek, že prideta dve ženski:

»Jejhaneh gospod, vsega gada veste, nujte se nam napisati onega...«

»Kaj bo?« vprašam in ju posadim za mizo.

»Naboze strašno je težko, če ni denarja...«

Rečem jaz: »M — hm!«

Se odkašlja ženiče: »Neži sem lozo prodala. Na sodniji so pa rekli, naj kar sam napišem, onega, pogodbo. Jejhanah stara sem pa nič ne vidim...«

Pravim: »To je vendar malenkost!« in napišem pogodbo.

Zenski odideta. »Gospod, molila bom za vas,« pravi še med vratni tista, ki je prodala gozd.

Zdravomarijo zvoni. Po bajtah se prižgajo luči, po svinjakih cvilijo prasci.

Popravljam, popravljam... Moj Bog, kako počasi se tanjša kopica zvezkov. »Nocoj ne bom skoneč s temi popravki!« si mislim. Nisem še domislil, ko priteče Fajtova:

»Gospod, če imajo kaj zaveb v šolski lekarni lepo jih prosim, naj me obvežejo.« Jo obvezujem in si mislim: »Pošteno te je kresnil tvoj Majk...«

Pridem iz veže v kuhinjo in si umivam krvave roke. Vse trepeče v meni, ob spominu na zevajočo rano.

»Križani Jezus, saj si blede ko zid,« javka moja žena in brska po kuhinjski kredenci.

Išče in javka: »Joj, joj, kje so vendar Hoffmannove kapljice?«

Se pomirim malce in ležem v postelji. Zelo sem utrujen. Mižim in se trudim, da bi zaspal. Nenadoma nekdo udari po oknu in kriči:

»Gospod, gospod učitelj, brž vstanite!«

Skočim k oknu: »Kaj pa je, za božjo voljo?«

»Lepo jih prosim, naj gredo k nam, lepo jih prosim...« drhti iz stare ženice.

»Kaj se je zgodilo šatarjeva mama?« poizvedujem.

»Oh, gospod, naša Jela je prišla zdajle domov iz Zagreba. Pa otroka je prinela s seboj. Jezus pomagaj, moj stari jo bo ubil... Lepo jih prosim, naj ga gredo pomirit...«

Prisluhnem: na koncu vasi je v nizki, polrazpali kajbi rjovel Angelin oče:

»Oooo, prekleť parkrt!«

Mogoče je za ta dan še kaj beležil dnevnik. Mogoče? Res ne vem, saj nisem obrnil nove strani. Dnevnik sem vrnil tovarišu Čičigoju in se sočutno zagledal v njegov upal obraz:

»Priatelj, nikar tako! Preveč subtilen je tvoj dnevnik. Saj ga gospodje, ki so nam pol ugleda odvzeli, ne bodo razumeli...«